

รัฐบาลปรับเป้า Net Zero ใหม่ ... ผู้ส่งออกไทยต้องไม่ตกขบวน

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

การเข้ามาดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนปัจจุบันทำให้ทั่วโลกพุ่งเป้าความสนใจไปที่สงครามการค้า การขึ้นภาษี และมาตรการทางการค้าต่างๆ ที่สหรัฐฯ ทอยประกาศออกมาอย่างต่อเนื่อง ยิ่งเมื่อประกอบกับท่าทีที่ไม่เชื่อในเรื่องโลกร้อน โดยประกาศถอนตัวจากความตกลงปารีส (Paris Agreement) ตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับตำแหน่ง รวมทั้งการยกเลิกการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนต่างๆ ที่มุ่งไปสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) จึงทำให้ดูเหมือนว่าประเด็นเกี่ยวกับการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือการลดการปล่อยคาร์บอน จะได้รับความสนใจน้อยลงบ้างในช่วงที่ทุกคนต้องเร่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างการขึ้นภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ

แต่กระนั้นธรรมชาติก็ไม่สามารถรอให้ผู้คนหันมาใส่ใจหลังจากปัญหาอื่นสงบลงก่อนได้ ปี 2568 จึงกลายเป็นปีที่โลกต้องเผชิญความผันผวนรอบทิศทาง ทั้งจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก จนกระทบต่อการค้า-การลงทุน จากสงครามการค้าที่มีศูนย์กลางที่สหรัฐฯ กับคู่ปรับสำคัญอย่างจีน และปัจจุบันได้ลุกลามไปถึงประเทศอื่นๆ ที่เป็นพันธมิตรของทั้งสองฝ่าย ท่ามกลางภัยธรรมชาติที่เกิดบ่อยขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมาก เช่น การที่ฮ่องกงต้องเผชิญกับฝนตกหนักในรอบ 141 ปี และมีฟ้าผ่าเกือบหมื่นครั้งในหนึ่งชั่วโมง หรือการที่สหรัฐฯ ต้องเผชิญวิกฤตไฟป่าครั้งรุนแรงในรัฐแคลิฟอร์เนียที่สร้างความเสียหายไม่ต่ำกว่า 2.5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งล้วนเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยิ่งล่าสุดที่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบการรั่วไหลของก๊าซมีเทนกว่า 40 จุด จากใต้พื้นทะเลในทวีปแอนตาร์กติกา ก็ยิ่งเพิ่มความกังวลว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะยิ่งเร่งให้ภาวะโลกร้อนรุนแรงขึ้น เพราะก๊าซมีเทนเป็นก๊าซเรือนกระจกที่กักเก็บความร้อนได้มากกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ถึง 80 เท่า อีกทั้งการรั่วไหลนี้อาจเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกใหม่ที่ยังไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และอาจเกิดวงจรที่โลกร้อนกระตุ้นให้มีการปล่อยก๊าซมากขึ้น

มาตรการสู้โลกร้อน ... แม้สหรัฐฯ ไม่ใส่ใจ แต่ประเทศอื่นไม่ปล่อยมือ

แม้ปัจจุบันสหรัฐฯ จะมีท่าทีที่ไม่ค่อยสนับสนุนการร่วมมือกันแก้ปัญหาโลกร้อนนัก ซึ่งทำให้คาดได้ว่าร่างกฎหมาย Clean Competition Act (CCA) ของสหรัฐฯ ที่กำหนดให้สินค้าที่ปล่อยคาร์บอนสูง เช่น เชื้อเพลิงฟอสซิล ปุ๋ย ไฮโดรเจน ซีเมนต์ เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม กระจก กระดาษและเยื่อกระดาษ และเอทานอล ทั้งที่ผลิตในสหรัฐฯ และที่นำเข้าจากต่างประเทศจะต้องรายงานข้อมูลปริมาณการปล่อยคาร์บอนทั้งทางตรงและทางอ้อม และสินค้าที่ปล่อยคาร์บอนสูงกว่าเกณฑ์จะต้องจ่ายภาษีตามปริมาณคาร์บอนที่ปล่อยเกิน น่าจะยังไม่ผ่านความเห็นชอบในยุครัฐบาลปัจจุบัน แต่ก็ไม่ได้เป็นเหตุให้ประเทศอื่นๆ หยุดหรือยกเลิกความพยายามในการแก้ปัญหาโลกร้อน เพราะต่างตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข ไม่เว้นแม้แต่จีนซึ่งเป็นประเทศที่ปล่อยคาร์บอนมากที่สุด ก็ยังแสดงความกระตือรือร้นที่จะลดการปล่อยคาร์บอน ล่าสุดประธานาธิบดีของจีนได้ประกาศแผนการด้านสภาพภูมิอากาศใหม่

ของจีนบนเวทีประชุมสุดยอดผู้นำด้านสภาพอากาศเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2568 โดยระบุว่าจีนตั้งเป้าจะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง 7-10% จากระดับสูงสุดของประเทศให้ได้ภายในปี 2578 และมีแผนจะเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานลมและพลังงานแสงอาทิตย์ให้มากขึ้นถึง 6 เท่า จากระดับในปี 2563 ภายใน 10 ปีข้างหน้า ซึ่งจะช่วยให้การใช้พลังงานที่ไม่ใช่เชื้อเพลิงฟอสซิลในประเทศมีสัดส่วนมากกว่า 30%

ทั้งนี้ หากพิจารณาประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย จะเห็นว่ามาตรการแก้ปัญหาโลกร้อนที่เคยประกาศจะเริ่มใช้ ล้วนยังมีผลบังคับใช้ตามเดิมโดยไม่มีการยกเลิก อาทิ

- **มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน หรือ CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) ของ EU** ที่กำลังจะมีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบในวันที่ 1 มกราคม 2569 โดยผู้ส่งออกสินค้า 6 หมวด ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม ซีเมนต์ ปูน กระแสไฟฟ้า และไฮโดรเจน ไป EU ต้องมีรายงานปริมาณการปล่อยคาร์บอนของสินค้าที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบที่ได้รับอนุญาตจาก EU เพื่อให้ผู้นำเข้านำไปรายงานต่อ EU และหากสินค้านั้นปล่อยคาร์บอนสูงกว่าเกณฑ์ที่ EU กำหนด ผู้นำเข้าจะต้องจ่ายภาษีคาร์บอนด้วยการซื้อ CBAM Certificate ตามปริมาณคาร์บอนที่ปล่อยเกิน ดังนั้น ผู้ผลิตของไทยจึงต้องพยายามลดปริมาณการปล่อยคาร์บอนในกระบวนการผลิต เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าของตนไว้

- **กฎหมายว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่าของ EU (EU Deforestation-free Products Regulation : EUDR)** ที่มีจุดประสงค์เพื่อห้ามการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายป่าไม้เข้าสู่ตลาด EU ซึ่งกำลังจะมีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบสำหรับผู้นำเข้ารายใหญ่ใน EU ในวันที่ 30 ธันวาคม 2568 และผู้นำเข้าที่เป็น SMEs ในวันที่ 30 มิถุนายน 2569 โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้า 7 กลุ่ม ได้แก่ โค-กระบือ โกโก้ กาแฟ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ถั่วเหลือง และไม้ รวมถึงผลิตภัณฑ์บางชนิดจากสินค้าเหล่านี้ เช่น เฟอร์นิเจอร์ไม้ และล้อยาง ไปยัง EU ต้องตรวจสอบและรายงานการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า โดยจัดทำเอกสาร Due Diligence ก่อนจำหน่ายสินค้า หากฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษ เช่น ถูกเรียกเก็บค่าปรับ หรือถูกยึดสินค้า

ทั้งนี้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2568 EU ได้ประกาศผลการจัดกลุ่มความเสี่ยงของแต่ละประเทศภายใต้กฎหมาย EUDR โดยไทยได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศ "ความเสี่ยงต่ำ" (Low Risk) ซึ่งจะได้รับยกเว้นไม่ต้องทำขั้นตอนประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) และการลดความเสี่ยง (Risk Mitigation) ในกระบวนการ Due Diligence นอกจากนี้ สินค้าที่นำเข้าจากไทยจะถูกสุ่มตรวจเพียง 1% เทียบกับประเทศความเสี่ยงปานกลาง (อาทิ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย) 3% และประเทศความเสี่ยงสูง (อาทิ รัสเซีย และเมียนมา) 9% จึงถือเป็นแต้มต่อของผู้ประกอบการไทยเมื่อเทียบกับคู่แข่งในประเทศอื่นที่มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงกว่า

ก้าวใหม่ของไทย ... ประกาศเป้าหมายใหม่ บรรลุ Net Zero ภายในปี ค.ศ. 2050

สำหรับประเทศไทยก็มีความคืบหน้ามากขึ้นในการปรับเปลี่ยนเพื่อบรรลุ Net Zero โดยหนึ่งในกฎหมายหลักที่จะขับเคลื่อนวาระดังกล่าว คือ ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ "พรบ.โลกร้อน" ซึ่งขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ และอยู่ระหว่างขั้นตอนก่อนเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.) คาดว่าช่วงปลายปี 2568 ถึงต้นปี 2569 จะเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา และมีผลทางกฎหมายในปี 2569

สำหรับสาระสำคัญของ พรบ. โลกร้อน จะมีการกำหนดมาตรฐานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งภาคธุรกิจต้องรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร (Carbon Footprint for Organization : CFO) เพื่อให้มีฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และมีการใช้กลไกราคาคาร์บอนที่ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ **1) "ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก" (Emissions Trading System : ETS)** เพื่อควบคุมการปล่อยคาร์บอนในภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของไทยแบบภาคบังคับ โดยมีการจัดสรรสิทธิ (โควตา) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสำหรับแต่ละอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนสูง **2) ระบบภาษีคาร์บอน (Carbon Tax)** สำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน เพื่อเป็นเครื่องมือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ให้เปลี่ยนผ่านจากเชื้อเพลิงฟอสซิลสู่พลังงานทางเลือกอื่นๆ และเชื่อมโยงกับมาตรการ CBAM ของนานาชาติ เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย **3) ตลาดคาร์บอนเครดิตภาคสมัครใจ** ซึ่งเบื้องต้นจะเชื่อมโยงกับความต้องการคาร์บอนภาคบังคับ หรือ ETS นอกจากนี้ จะมีกลไก "กองทุนภูมิอากาศ" ซึ่งจะมีเงินสนับสนุนมาตรการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว เพื่อช่วยเหลือภาคเอกชนและประชาชนในการเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ ทั้งนี้ คาดว่าหลังจากกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ ประเทศไทยจะเริ่มเก็บภาษีคาร์บอนอย่างเต็มรูปแบบ (ปัจจุบันยังรวมอยู่กับภาษีสรรพสามิตน้ำมัน) และเริ่มให้ภาคเอกชนรายงานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี 2570 และเริ่มใช้ระบบ ETS แบบนําร่องได้ในปี 2572

ล่าสุดรัฐบาลไทยได้ประกาศปรับเป้าให้ไทยบรรลุเป้า **Net Zero เร็วขึ้น 15 ปี** จากเป้าเดิมในปี 2608 (ค.ศ. 2065) เป็นปี **2593 (ค.ศ. 2050)** ซึ่งเป็นเป้าหมายเดียวกับประเทศส่วนใหญ่ในโลก และจะทำให้ไทยบรรลุเป้า Net Zero ก่อนจีน อินเดีย และรัสเซีย ที่ตั้งเป้าจะบรรลุ Net Zero ในปี 2603 (ค.ศ. 2060) การปรับเป้าหมายเชิงรุกในครั้งนี้นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่จะช่วยรักษาความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกไทย และหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะถูกกีดกันการค้าในอนาคต เพราะคู่ค้าในประเทศส่วนใหญ่ที่บรรลุเป้า Net Zero ตั้งแต่ปี 2593 ย่อมมีแนวโน้มจะเลือกซื้อสินค้าจากบริษัทและประเทศที่บรรลุเป้า Net Zero แล้วเช่นกัน

การที่นานาประเทศยังคงเดินหน้าผลักดันมาตรการลดโลกร้อนอย่างไม่หยุดยั้ง พร้อมกับไทยที่ประกาศเป้าหมาย Net Zero เร็วขึ้นถึง 15 ปี เป็นหมุดหมายสำคัญที่ธุรกิจไทยต้องเร่งปรับตัว ทั้งการลงทุนในเทคโนโลยีลดคาร์บอน การปรับปรุงกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการมีรายงานข้อมูลการปล่อยคาร์บอนที่จับต้องได้ สิ่งเหล่านี้เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน EXIM BANK ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงพร้อมเป็นผู้สนับสนุนทั้งด้านการเงินเพื่อการลงทุนสีเขียว (Green Finance) และการให้คำปรึกษาเพื่อให้ธุรกิจไทยสามารถก้าวสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำได้อย่างมั่นคง และไม่ตกขบวนการค้าโลกที่มุ่งสู่ความยั่งยืน

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด